
15

Medische ethiek / orgaandonatie

Aan de orde is het **tweeminutendebat Medische ethiek / orgaandonatie (CD d.d. 28/06)**.

De voorzitter:

Aan de orde is het tweeminutendebat Medische ethiek / orgaandonatie. Op 28 juni vond het commissiedebat plaats. Ik geef graag het woord aan de eerste spreker van de zijde van de Kamer. Dat is mevrouw Paulusma van de fractie van D66.

Mevrouw Paulusma (D66):

Dank, voorzitter. In het debat hebben we het gehad over grote knelpunten die spelen bij euthanasie voor patiënten in de ggz. Ik heb hierover een motie en een vraag. Om met die laatste te beginnen: ik begrijp uit het veld dat er verschillen zijn tussen de richtlijn van de NVvP en de Euthanasie-Code. Dat lijkt mij niet wenselijk. Kan de minister hierover met de het veld in gesprek gaan?

Dan mijn motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het merendeel van mensen met een psychische aandoening en een euthanasieverzoek wordt doorverwezen naar het Expertisecentrum Euthanasie en daar de wachttijd twee tot drie jaar is;

constaterende dat door de lange wachttijd een groep hulpvragers overgaat tot zelfdoding, omdat de lijdensdruk zo hoog is;

van mening dat het in het belang van de patiënt is om zo veel als mogelijk met een euthanasieverzoek terecht te kunnen bij de eigen behandelaar;

van mening dat er meer kennis bij zorgprofessionals zoals psychiaters en huisartsen noodzakelijk is;

verzoekt de regering om kennis en expertise te bevorderen bij zorgprofessionals door te onderzoeken hoe de consultatiefunctie door het Expertisecentrum structureel kan worden georganiseerd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Paulusma.

Zij krijgt nr. 14 (36410-XVI).

Heel goed. De heer Dijk van de SP.

De heer **Dijk (SP):**
Voorzitter, één motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat xenotransplantatie een veelbelovende techniek is om het tekort aan donororganen terug te dringen;

overwegende dat deze techniek nog in de kinderschoenen staat en nog veel onderzoek nodig is om de mogelijkheden hiervan goed in kaart te brengen;

verzoekt de regering om onderzoek naar nieuwe vormen van xenotransplantatie mogelijk te maken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Dijk en Paulusma.

Zij krijgt nr. 15 (36410-XVI).

Heel goed. De heer Grinwis van de ChristenUnie.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Voorzitter, ik vervang opnieuw collega Bikker. Maar als ik de motie helemaal voorgelezen heb, zal u zeggen: volgens mij hebt u 'm zelf geschreven; zo lang is ie.

De voorzitter:

Aha, een echte Grinwismotie. Ik ga even de hond uitlaten.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Ik zie u over tien minuten weer terug.

De voorzitter:

Gezellig. Gaat uw gang.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Staat op grond van artikel 2 EVRM het recht op leven moet beschermen;

overwegende dat de vereniging Coöperatie Laatste Wil voornemens is om een proeftuin te lanceren waarbij 10.000 deelnemers een zelfmoordmiddel ontvangen;

overwegende dat opzettelijke hulp bij zelfdoding in artikel 294 Wetboek van Strafrecht strafbaar is gesteld en er

meerdere strafrechtelijke onderzoeken lopen naar verstrekking van het zelfmoordmiddel;

overwegende dat wetenschappelijk onderzoek aantoont dat het vrij beschikbaar maken van zelfmoordmiddelen tot meer suïcides leidt;

voorts overwegende dat de verstrekking van een dergelijk middel kan landen bij mensen in kwetsbare omstandigheden, op verkeerde plekken en dat inname tot onomkeerbare gevolgen leidt;

voorts overwegende dat een dergelijke proeftuin grootschalig experimenteert met zelfdoding en dat CLW telkens opnieuw de mazen van de wet lijkt te zoeken en het nu opnieuw wachten is totdat er mensen sterven om een strafbaar feit te constateren;

verzoekt de regering binnen de huidige wettelijke mogelijkheden ten spoedigste te voorkomen dat het zelfmoordmiddel wordt verstrekt en deze proeftuin dus te verbieden;

verzoekt de regering indien binnen de huidige wettelijke mogelijkheden geen ruimte is, met aanvullende wetgeving en desnoods spoedwetgeving dit levensgevaarlijke project een halt toe te roepen;

verzoekt de regering voorts om zowel civielrechtelijk als bestuursrechtelijk na te gaan of dergelijke voorbereidende handelingen niet moeten leiden tot een verbod van genoemde rechtspersoon, die willens en wetens zelfdoding mogelijk maakt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Grinwis, Bikker, Pouw-Verweij, Stoffer en Palland.

Zij krijgt nr. 16 (36410-XVI).

Heel goed. Mevrouw Palland van het CDA.

Mevrouw Palland (CDA):

Voorzitter, dank u wel. Allereerst heb ik een vraag. In het commissiedebat heeft de minister de toezegging gedaan dat er na de zomer een eerste kabinetsreactie zou komen op het signalement Code rood. Collega Van den Berg heeft daar ook al diverse malen naar gevraagd. Die reactie zou eerst voor de zomer komen, toen na de zomer, maar volgens mij hebben wij die nog niet gezien. Nogmaals de vraag wanneer we deze tegemoet kunnen zien.

Dan heb ik nog een motie over een onderzoek naar de oorzaak van de stijging van het aantal gevallen van euthanasie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er in 2022 een stijging van het absolute aantal euthanasiegevallen van 13,7% was ten opzichte van het jaar daarvoor;

constaterende dat er in 2022 ook een relatieve stijging van het aantal euthanasiegevallen was, aangezien 5,1% van het totale sterftecijfer euthanasie betrof, terwijl dit een jaar eerder nog 4,6% was;

overwegende dat volgens de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie deze stijgende trend in absolute en relatieve zin over een langere periode zichtbaar is;

overwegende dat er geen wetenschappelijk onderzoek verricht is naar de oorzaken van deze stijging, of bijvoorbeeld normalisering, ontwikkelingen in het zorgbeleid of sociaal-economische omstandigheden een rol spelen, en er dus ook geen onderbouwde voorspelling kan worden gedaan over de verdere ontwikkeling van het aantal gevallen van euthanasie in Nederland;

verzoekt de regering opdracht te geven voor wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken van de absolute en relatieve stijging van het aantal euthanasiegevallen, en de Kamer hierover uiterlijk eind 2024 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Palland en Dijk.

Zij krijgt nr. 17 (36410-XVI).

Ik geef het woord aan de heer Bevers van de VVD.

De heer Bevers (VVD):

Dank, voorzitter. Ik heb geen motie, maar wel een paar korte opmerkingen. Ik heb in het commissiedebat al uitgebreid stilgestaan bij het besluit van dit kabinet om te komen tot een ministeriële regeling over het levenseinde van ernstig zieke, ongeneselijk zieke en uitzichtloos lijdende kinderen van 1 tot 12 jaar. Sommige onderwerpen komen nu eenmaal dieper in je hart binnen dan andere onderwerpen, zonder daar verder iets aan af te doen. Ik heb persoonlijk de enorme inzet en betrokkenheid van deze minister mogen ervaren. Ik ben hem daar zeer erkentelijk voor, of in gewoon Nederlands: dank daarvoor. Dat geldt ook voor mijn collega's die in de discussie hebben gezocht naar hun eigen politieke grenzen, waardoor dit mogelijk geworden is. Ik vind dat ook een compliment waard.

De voorzitter:

Genoteerd. Er zijn vier moties ingediend. Ik schors de vergadering drie minuten en dan gaan we luisteren naar de minister.

De vergadering wordt van 22.41 uur tot 22.47 uur geschorst.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Kuipers:

Voorzitter. Allereerst een vraag van mevrouw Paulusma over richtlijnen. Kan ik in gesprek gaan met de RTE en de NVvP over de EuthanasieCode? Ik kan van harte daarover in gesprek gaan en daarover rapporteren. Dat wordt dan wel in het eerste kwartaal van volgend jaar. Ik kan uiteraard geen toezeggingen doen over de uitkomst, maar het gesprek wil ik van harte voeren.

Dan is er een vraag van mevrouw Palland over het signalement Code rood en de kabinetsreactie. Mevrouw Palland geeft absoluut gelijk dat deze al te lang op zich laat wachten. Ik zeg deze toe. Helaas wordt het nu januari van dit jaar, maar dan krijgt u die ook echt. Excuus: januari komend jaar. Januari van het komende jaar.

Voorzitter. Dan kom ik toe aan de moties. Allereerst de motie op stuk nr. 14. Deze krijgt oordeel Kamer, maar wel met de opmerking dat het Expertisecentrum al onderzoekt of het werk van consultants vergoed kan worden door zorgverzekeraars. Ik moet er wel de aanvullende waarschuwing bij zetten dat een eventuele structurele organisatie van de consultatiefunctie door middel van financiering buiten de Zvw om staatssteun gevoelig is. Maar de motie krijgt oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 15 krijgt eveneens oordeel Kamer, wel met de opmerking: mits er voldoende zekerheid is dat er geen onaanvaardbare risico's ontstaan voor een patiënt of voor de volksgezondheid. Onderzoek moet dan ook worden getoetst, uiteraard, door de CCMO.

Dan komen we bij de motie op stuk nr. 16. Daar zat even een puzzel aan, waardoor het wat langer duurde. Deze motie is namelijk lang en er staat ook heel erg veel in. Ik ontraad deze motie. Op zich is het verstrekken van een middel al verboden. CLW heeft een oproep gedaan aan de politiek om een proeftuin mogelijk te maken en heeft daarbij aangegeven pas daarmee te kunnen starten als de politiek besluit om een gedoogregeling op te zetten. De huidige politiek doet dat niet. Al de andere stappen zijn daarmee wat mij betreft niet nodig.

De voorzitter:

De heer Grinwis, kort, kort, kort.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Ik ben natuurlijk een leek in deze commissie, maar zelfs ik kan zien dat dit echt een levensgevaarlijke ontwikkeling is. Ik vind het wel erg afhoudend van de minister: ze zetten nog niet de stap naar een proeftuin zelf en dus hoeven we niks te doen. Is dat niet te veel laissez-faire van de minister?

Minister Kuipers:

Het verstrekken van een middel is strafbaar. Het mag niet. Daar veranderen we op dit moment ook niks aan. Wat CLW aangeeft, is alleen maar dat zij graag zo'n proeftuin zou willen starten.

De voorzitter:

Prima. Als de motie overbodig is, kunt u die ook overnemen.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Het is een enorme uitlokking.

Minister Kuipers:

Nee, ik neem de motie niet over. Ik ontraad 'm. Er zitten heel veel verschillende aspecten in, maar ik ontraad 'm.

De voorzitter:

Oké, de motie is ontraden. Prima.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Ik vind het een enorme uitlokking van CLW en ik vind het betreurenswaardig dat de minister reageert met: het is al verboden, dus er is eigenlijk niks aan de hand. Dat vind ik toch een beetje jammer.

Minister Kuipers:

Tja, voorzitter, maar dan zou ik mijn antwoord herhalen.

De voorzitter:

Ja. De laatste motie.

Minister Kuipers:

De laatste motie, de motie op stuk nr. 17, ontraad ik. Ik zie geen aanleiding om nu onderzoek te doen naar deze stijging. Het aantal euthanasiemeldingen op het totale aantal sterfgevallen is slechts iets hoger dan in 2021. Het betreft een stijging van 4,5% naar 5,1%. Daarbij is er sinds de inwerkingtreding van de Wtlvz overall sprake van een stijging, waarbij het jaarlijkse stijgingspercentage een wisselend beeld laat zien.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Prima.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Morgen stemmen wij over de moties.